NICOLAE FELECAN
(Baia Mare)

NOI PRECIZĂRI CU PRIVIRE LA SUBDIALECTUL MARAMUREŞEAN

Aria lingvistică a Maramureşului a intrat în atenţia celor aplecaţi spre problemele de limbă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Cel dintâi care aminteşte de o oarecare individualitate a zonei amintite este francezul Émile Picot (1873), fost viceconsul al Franţei la Timişoara, care, vorbind de Transilvania, arată că în cuprinsul acesteia se deosebesc Crişana, Maramureşul şi Banatul, cărora le corespund „dialecte" diferite (*apud* Todoran 1998, p. 35).

Mai consistente sunt afirmaţiile germanului Gustav Weigand (1908, p. 447), care afirmă că Maramureşul s-ar putea socoti „ca un dialect mic, aparte, căci numai aici se mai găsesc transformări ca acelea ale lui *s* din *f*, *z* din *v*: *sier* = fier, *zin* = vin; şi tot aici se pronunţă *ce* ca dentala *ţş*: *ţşăr* = cer, *ţşântş* = cinci; şi pronunţarea lui *dj* [= ĝ] = j: *djoi* = *joi*, care se mai regăseşte şi în Bucovina şi Moldova"[1].

Pasul hotărâtor în stabilirea ariilor lingvistice nord-dunărene îi revine lui Emil Petrovici (1954), care, pe baza materialului oferit de ALR, consideră că „putem împărţi dialectul dacoromân în patru (sau cinci) subdialecte: cel muntean, cel moldovean, cel bănăţean şi cel crişean (şi poate – reluând pe Weigand – şi cel maramureşean)" (cf. Todoran 1998, p. 43).

Dar, cel care a statornicit aria lingvistică a Maramureşului ca un subdialect, alături de celelalte patru[2], a fost Romulus Todoran (1956), din care citãm: „Din constatările făcute mai sus, credem că

[1] Cf. şi WLAD, *Introducere*, col. 11 (*apud* Todoran 1998, p. 39).

[2] Tot de patru „dialecte" (= subdialecte) vorbeşte şi G. Ivănescu (1948, p. 16): muntean, moldovean, bănăţean şi crişean-maramureşean sau de nord-vest. Ultimul „nu este altceva decât dialectul rotacizant de altădată" (*apud* Todoran 1998, p. 44).

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

putem trage concluzia că Maramureşul prezintă o arie dialectală independentă şi, ca atare, putem vorbi cu certitudine de un subdialect maramureşean, cel de al cincilea subdialect dacoromân" (Todoran 1998, p. 24).

Discuţiile cu privire la acest subiect au continuat, astfel încât, la ora actuală, sunt conturate două direcţii: una care susţine existenţa acestui subdialect şi o alta, din care fac parte Ion Coteanu, Ion Gheţie, Gheorghe Ivănescu, Petru Neiescu, care îi neagă dreptul de a fi considerat subdialect[3], datorită faptului că e prea fărâmiţat, iar particularităţile evidenţiate se regăsesc, cu foarte puţine excepţii, şi în alte zone[4].

În contribuţia de faţă vom încerca să aducem câteva precizări privind dispunerea particularităţilor reliefate până acum, utilizând materialul oferit de hărţile ALRR–Mar.

Mai întâi facem precizarea, reliefată de Romulus Todoran (1998, p. 9), că cele mai multe particularităţi se referă la aspecte fonetice. Într-adevăr, faptele consemnate în hărţile lingvistice demonstrează aceasta. Cu puţine excepţii, aceleaşi lexeme sunt cunoscute în toată aria maramureşeană, dar realizările fonetice le grupează în arii diferite, fără a avea însă un caracter de generalizare.

O privire de ansamblu asupra ALRR–Mar. evidenţiază faptul că o importanţă mare în ordonarea fenomenelor lingvistice o au văile râurilor, împreună cu afluenţii lor, ce străbat Maramureşul, din direcţia sud-est spre nord-vest: Mara, Iza şi Vişeul, de-a lungul cărora se află şi principalele şosele. Zona cea mai bine conturată lingvistic o formează localităţile de pe râul Mara[5]: Mara (pct. 221), Budeşti (pct. 222), Giuleşti (pct. 223), Berbeşti (pct. 224), Hoteni (pct. 228). Valea Vişeului este aria cea mai estică şi cuprinde localităţile Gura Fântânii, pct. 237; Moisei, pct. 236; Vişeul de Jos, pct. 238; Petrova, pct. 239. Valea Izei are traseul cel mai lung şi se situează între cele-

[3] Printre susţinătorii acestei idei îi amintim pe I. Coteanu (1961), I. Gheţie (1964); Ivănescu (2000); Neiescu (1971).

[4] Vezi în acest sens şi *Tratat*, p. 322.

[5] E vorba de localităţile în care s-au făcut cercetări pe teren, conform cu ALRR–Mar., h. 1., *Numele oficial al localităţilor studiate*.

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

lalte două văi (Vişeu şi Mara). Aici se află localităţile Săcel, pct. 235; Ieud, pct. 233; Dragomireşti, pct. 234; Rozavlea, pct. 232; Strâmtura, pct. 231; Bârsana, pct. 230; Onceşti, pct. 229.

Potrivit observaţiilor făcute de lingviştii care s-au ocupat de aceste probleme, putem desprinde câteva aspecte privind întrepătrunderile dintre ariile astfel delimitate. Despre localitatea Săpânţa (pct. 227), situată în partea de nord-vest a teritoriului, cei mai mulţi cercetători au afirmat că ocupă „o poziţie aparte", mergând când cu graiul oşenesc, când cu „graiurile româneşti învecinate din regiunea transcarpatică" (*Tratat*, p. 327). „Ţinând seama şi de particularităţile fonetice ale graiului din Săpânţa, considerăm că acest grai nu poate fi inclus, fără rezerve, în subdialectul maramureşean", se precizează în *Tratat*, p. 347[6]. Şi în partea estică, localităţile Săcel (pct. 235), Moisei (pct. 236) şi Gura Fântânii (pct. 237), aflate în apropierea judeţelor Bistriţa-Năsăud şi Suceava, formează uneori o arie distinctă (*Tratat*, p. 348).

La aceste precizări, şi altele nemenţionate aici, mai putem adăuga câteva, în măsură să justifice modelarea ariilor lingvistice propuse de noi, de-a lungul văilor râurilor Mara, Iza şi Vişeu. Localităţii Săpânţa i se asociază, adesea, Iapa (pct. 226), suburbie a municipiului Sighetu Marmaţiei, şi Vad (pct. 225), sat situat la confluenţa râurilor Iza şi Mara. De altfel, faptele arată că această ultimă localitate are convergenţe atât cu Săpânţa, cât şi cu două din ariile conturate de văile râurilor Mara şi Iza. Localităţile Onceşti (pct. 229) şi Bârsana (pct. 230), aflate pe cursul inferior al Izei, au cele mai multe afinităţi cu Mara, ceea ce ne îndeamnă să credem că Maramureşul ar putea fi separat în două arii, printr-o isoglosă ce ar trece, de la nord spre sud, pe la vest de pct. 239, Petrova, pe râul Vişeu, şi pct. 231, Strâmtura, pe râul Iza, şi la est de pct. 230, Bârsana, pe râul Iza, şi pct. 222, Budeşti, aflat pe un afluent al Marei (vezi harta noastră nr. 5).

În partea estică, Petrova (pct. 239) are, uneori, particularităţi proprii, care o izolează în arealul din care face parte. Preluând remarca informatorului ALRR–Mar. din chiar această localitate, care preci-

[6] I. Coteanu (1961, p. 83) include oraşul Sighet, nu şi zona din partea estică a acestuia, în aria dialectului moldovean.

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

zează că „tinerii spun *sin*, iar bătrânii *fin*” (*Tratat*, p. 327), suntem îndreptăţiţi să credem că, în epoca modernă, particularităţile lingvistice dintr-o arie sau alta a Maramureşului au început să circule şi să se încetăţenească, în primul rând, datorită conştientizării faptului de apartenenţă la această zonă, considerată de restul locuitorilor una cu totul specifică, tradiţională şi conservatoare.

În argumentarea acestor aprecieri, aducem spre exemplificare situaţia relevată de hărţile 6 „creieri”, 32 „orb”, 104 „plămâni” şi 163 „uimă”, din vol. I al ALRR–Mar., la care vom adăuga şi fapte culese din hărţile celorlalte volume.

Creieri, prin formele pe care le cunoaşte, *crer* (cf. Puşcariu 1994, p. 127), *creri*, *crei*, *clei*, conturează două microarii, una specifică văii Izei, unde sunt înregistrate variantele *crer* (pct. 225), *creri* (pct. 231, 232, 233, 235), *crei* (pct. 234), şi o alta, specifică Marei şi Vişeului, *clei* (pct. 221, 222, 223, 224, 228, 229, 230, 236, 237, 238, 239), cu *l* pentru *r*. Excepţii fac doar două localităţi de pe Iza, Onceşti şi Bârsana, situate în zona centrală a Maramureşului, care cunosc şi ele forma *clei* (vezi harta noastră nr. 1).

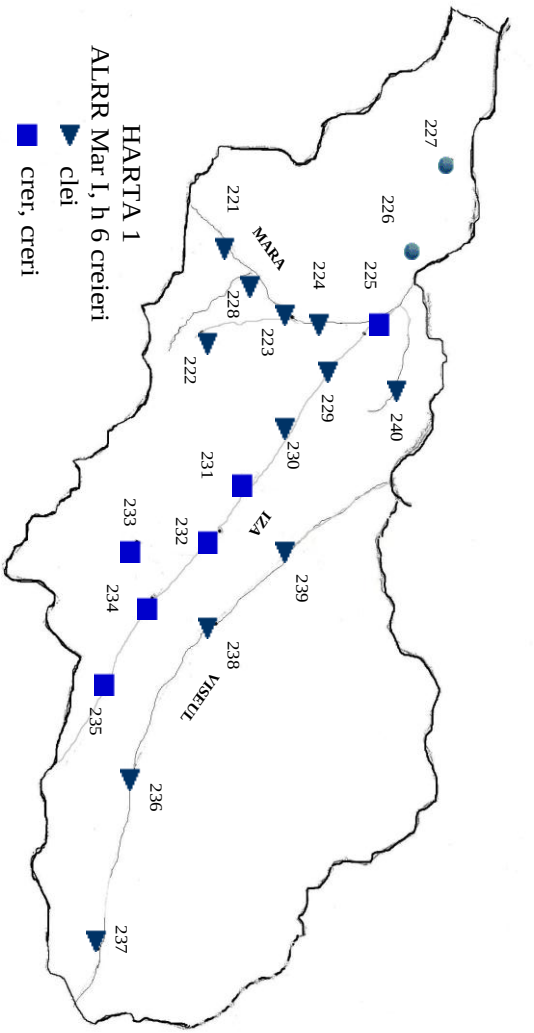
O situaţie relativ identică întâlnim şi la cuvintele *orb* (h. 32), *plămâni* (h. 104) şi *uimă* (h. 163) (la noi h. 2, 3, 4).

Orb formează o arie unitară pe valea Marei, extinzându-se şi în localităţile din nord, Săpânţa (227), Iapa (226) şi Rona de Jos (240), precum şi la Onceşti (229). Celelalte localităţi de pe Iza şi Vişeu, exceptând chiar Vişeul de Jos (238), cunosc, compact, varianta *u̯orb*, cu *o* diftongat[7]. Faţă de Crişana, unde diftongarea lui *o* apare în forma *u̯ă: u̯ărb*, *u̯ăchi* (Coteanu 1961, p. 69), în Maramureş, în localităţile de pe Iza şi Vişeu, cu excepţiile menţionate, diftongul este *u̯o: u̯orb*.

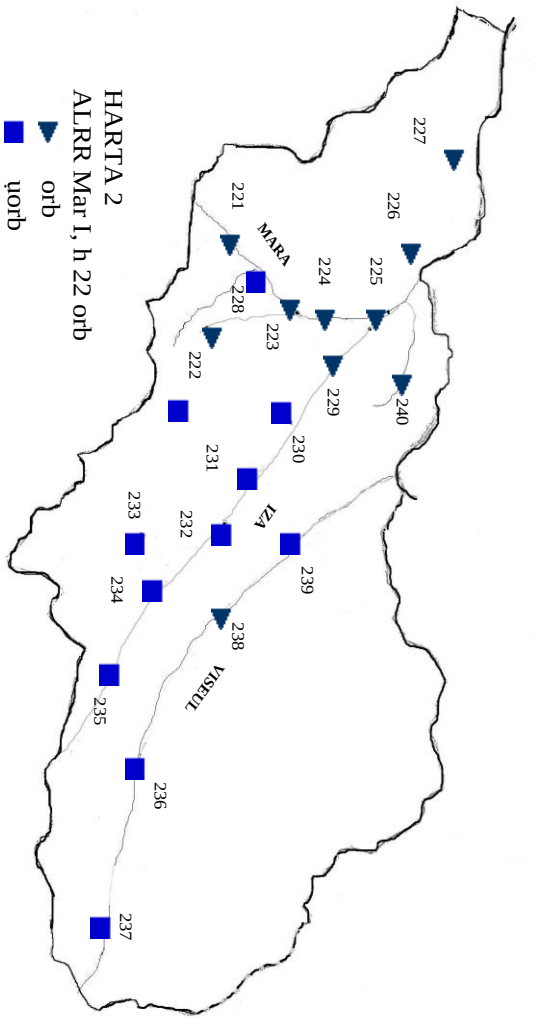
Harta 104 „plămâni” se suprapune aproape perfect peste cea a noţiunii „orb”. Pe Mara s-a înregistrat *plomâń*, inclusiv la Săpânţa, Iapa şi Rona de Jos, iar pe Iza şi Vişeu, fără excepţie, forma *plumâń*.

[7] La cuvântul „ulcior”, varianta *u̯ol*, (cf. *ibidem* II, h 311) a fost înregistrată în toate localităţile de pe Mara, pct: 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, şi în patru localităţi de pe Iza: pct. 229, 230, 231, 232. În celelalte localităţi de pe Iza şi de pe Vişeu, a fost notat termenul *u̯ulcior*.

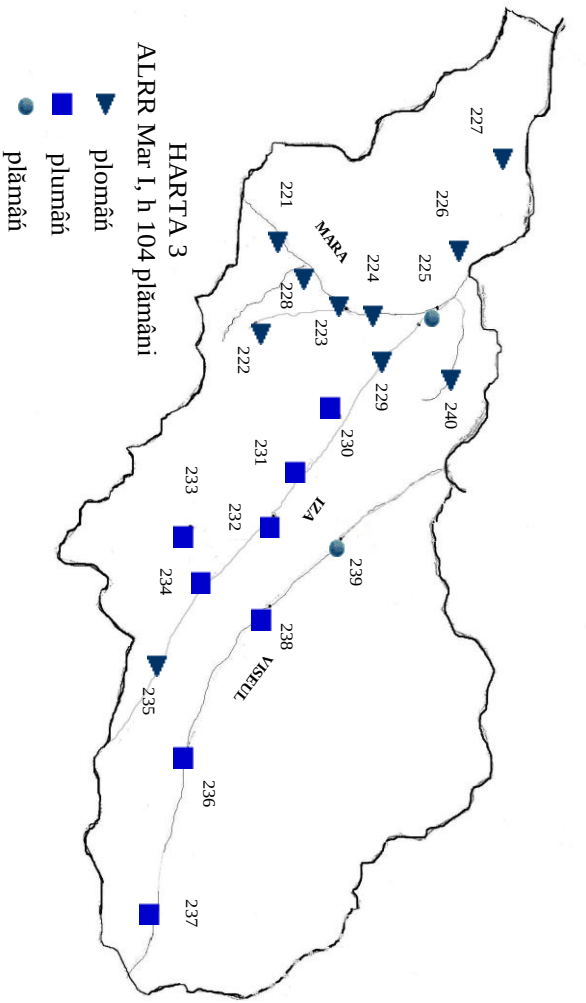
BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

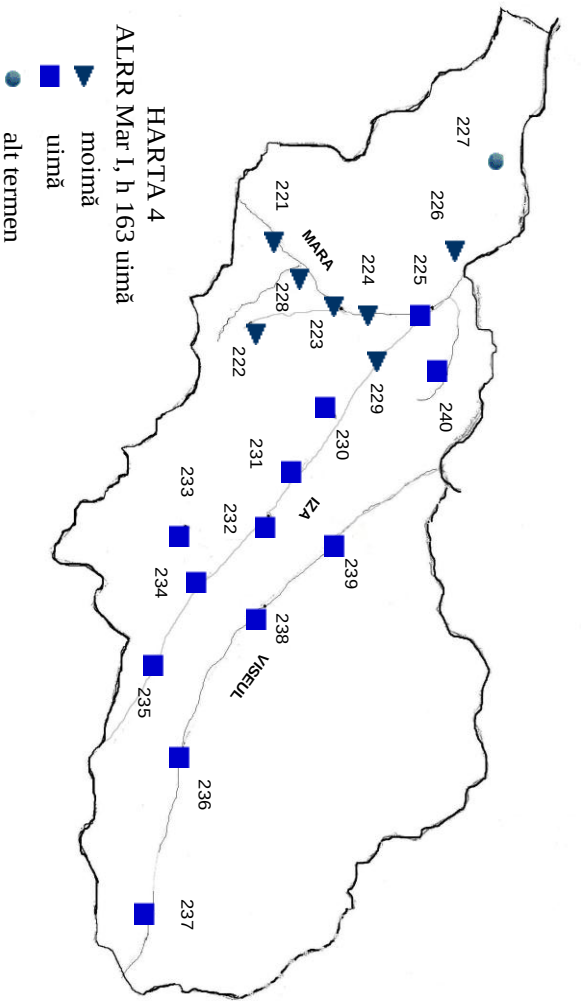

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

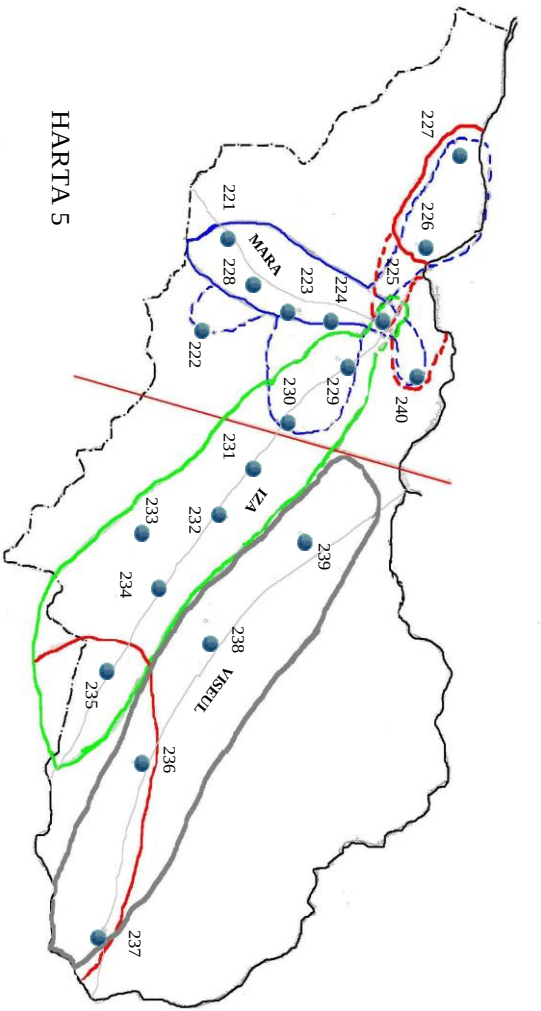

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

Pentru „uimă”, h. 163, sunt două arii foarte bine conturate: valea Marei cunoaşte lexemul *moimă*[8], amintit şi de Romulus Todoran (1998, p. 19) ca fiind prezent şi în subdialectul crişean, şi *uimă*, în celelalte puncte cartografice.

Referitor la palatalizarea lui *v* în *z*, caracteristică amintită de Gustaw Weigand şi menţionată de toţi ceilalţi specialişti, facem precizarea că, de fapt, consoana fricativă labiodentală cunoaşte, în arealul maramureşean, două stadii de palatalizare: *z* (*zin* „vin”, *ziu* „viu” etc.) sau *ʒ*, care uneori a dispărut (*in* „vin”, *init* „venit”, *ʒitrig* „vitreg” etc.)[9], iar, pe alocuri, este conservat ca atare (*vin*, *viu*, *vitreg* etc.).

Pentru răspândirea teritorială a acestor forme, am apelat la h. 177, din vol. I, „tată vitreg”, şi am constatat că cele două forme de realizare ale lui *v* împart teritoriul maramureşean în două arii, una mai mică, redusă la zona de nord-vest, cuprinzând punctele cartografice 227, 226 şi 225 (adică localităţile Săpânţa, Iapa şi Vad), în care apare forma *itrig*, iar a doua, cu varianta *zitrig*, acoperă celelalte puncte, cu două excepţii, pct. 239 (Petrova[10], pe râul Vişeu), şi 231 (Strâmtura, pe râul Iza), în care s-a înregistrat forma literară, *vitreg*.

O situaţie aproape identică întâlnim şi în h. 284 „ciutură”, din vol. al II-lea al ALRR–Mar., care consemnează pentru această noţiune cuvintele *videră*, *găleată* şi *căldare*. Primul termen, care ne interesează aici, împarte Maramureşul în două arii, întocmai ca şi *vitreg*. În partea nord-vestică, pct. 227, 226 şi 225, apare forma *ʒid'erʒe*, *ʒid'erʲ*, iar în restul teritoriului varianta *zid'ere* (*zîd'ere*), *zid'erʲ*. Unitatea ariei respective e ştirbită acum de faptul că în pct. 221, 223, 229 şi 240 apare *găleată* iar în pct. 237 *căldare*, urmare a influenţelor subdialectelor crişean, în partea sud-vestică, şi moldovean, în partea nord-estică.

[8] În localitatea Iapa (pct. 226), varianta înregistrată este *muimă*, cu *o* închis la *u*.

[9] Acest stadiu de palatalizare apare şi în dialectul muntean, într-o zonă situată la sud de Făgăraş, în jurul oraşului Câmpulung, unde pentru *viţel* este înregistrată forma *iţel*; vezi Coteanu 1961, p. 78, harta 11, *Palatalizarea lui v în viţel*, după Macrea, *Probleme de fonetică*, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1953, p. 82.

[10] „Graiul din Petrova se remarcă prin absenţa fenomenului palatalizării labialelor” (*Tratat*, p. 351, nota 58).

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

Alte cuvinte care conţin această consoană, *vintre* (h. 114), *văduv*[11] (h. 237), din vol. I, nu au fost înregistrate cu forme palatalizate, de unde putem trage concluzia că fenomenul este redus la un număr limitat de cuvinte.

Situaţia rezultată din dispunerea variantelor *crer* şi *clei*, precum şi a palatalizării consoanei *v* poate fi susţinută şi de „reflexul *s* al labiodentalei *f*, considerat trăsătură tipică a subdialectului maramureşean”[12]. Cuvântul *fin* (h. 223), invocat mereu spre exemplificare, cunoaşte realizarea *ĺin* în pct. 227, Săpânţa, şi *sin* pe valea Marei, pct. 221, 222, 223, 224, 225, 226, la care se adaugă pct. 229 şi 230 (Onceşti şi Bârsana), din imediata apropiere, de pe Iza. În celelalte puncte de pe Iza, 231, 232, 234, 235, este înregistrat cuvântul *nepot*. Pe valea Vişeului apare, în toate punctele anchetate, tot *sin*, situaţie identică cu repartiţia lui *crer* şi *clei*. Afirmaţia informatorului din pct. 239, Petrova, „că tinerii spun *sin*, iar bătrânii *fin*” (*Tratat*, p. 327), vine în sprijinul ideii noastre că inovaţiile se răspândesc din zona cea mai compactă, în cazul de faţă Mara, sau, poate, aici dinspre valea Vişeului, spre celelalte zone.

Pe baza celor consemnate putem trage concluzia că aria cea mai compactă şi cu cele mai substanţiale particularităţi este valea Marei, cu reflexe în nord-vest spre Săpânţa şi înspre partea inferioară a râului Iza, localităţile Onceşti şi Bârsana, cu care contactul era mai lesnicios. Aprecierea o găsim, în parte, şi la Vasile Frăţilă (1969, p. 274: „S-ar putea distinge trei arii: aria de centru (cu o întindere mai mare şi care reprezintă subdialectul maramureşean în cea mai mare măsură), aria de nord-vest (influenţată de graiul din Oaş) şi aria de sud-est”. Considerăm că ea trebuie corectată în sensul că toată valea Marei, împreună cu localităţile Onceşti şi Bârsana, constituie „nucleul dialectal”. În sprijinul părerii noastre invocăm chiar afirmaţia din *Tratat* că „numeroase isolexe au direcţia generală NNE – SSV (!), fără ca linia lor să coincidă” (p. 348). Credem că aici s-a

[11] Formela *văduzi* este înregistrată în punctele 222, 228, 236, 238.
[12] *Tratat*, p. 327.

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

strecurat o greşeală, în sensul că e vorba de NNV – SSE, cum se specifică şi în altă parte din lucrare, ceea ce înseamnă tocmai văile râurilor despre care am vorbit: valea Vişeului, zona cea mai estică, valea Izei şi valea Marei. Între ele au existat întotdeauna legături, fiindcă, potrivit afirmaţiei lui Ion Coteanu, „dacă o regiune este străbătută de ape mari şi are relief mai dulce, vorbirea celor care o locuiesc se păstrează mai unitară, graţie uşurinţei pe care o au de a se întâlni adesea şi a comunica unii cu alţii. Iată de ce se şi spune în dialectologie, printr-o formulă cu caracter general, că *apele unesc, iar munţii despart*" (Coteanu 1961, p. 19).

În concluzie, ţinem să subliniem următoarele aspecte:

a) Gruparea localităţilor maramureşene pe cursul celor trei râuri care străbat ţinutul are avantajul de a vizualiza mai clar ariile constituite de anumite particularităţi lingvistice, precumşi punctele lor de iradiere.

b) Nucleul central şi cel mai compact al zonei îl formează valea Marei împreună cu localităţile Onceşti şi Bârsana şi mai puţin celelalte, care sunt mai fărâmiţate.

c) Extinderea unor particularităţi peste limitele ariei din care fac parte se explică prin fluxul de populaţie datorat căsătoriei, dar şi prin imitaţie, din dorinţa de a folosi o particularitate cunoscută ca fiind specifică Maramureşului.

d) Anumite particularităţi lingvistice duc şi la configurarea altor două arii situate la extremităţile zonei: una în nord-vest, pct. 227 (Săpânţa), la care se adaugă, adesea, pct. 226 (Iapa) şi 225 (Vad), şi a doua în sud-est, pct. 235 (Săcel), 236 (Moisei), 237 (Gura Fântânii)[13].

e) Adăugăm şi faptul că, la cuvintele menţionate ca fiind caracteristice Maramureşului: *blo(a)dăr*/*bro(a)dăr* „cuptor (la sobă)", *cătilin(aş)* „încet", *cârşca* „scrâşni (din dinţi)", *clei* „creeri", *coc* „cocoaşă", *cocon* „copil", *cort* „colibă", *cruci* „crucea şalelor"[14], *cuşăiesc*

[13] Fenomenul este consemnat şi în *Tratat*, p. 348.

[14] *Cârşca*, în varianta cu metateză, *crâşca*, precum şi *cruci*, *stopit*, se regăsesc cu aceleaşi sensuri şi în localitatea Caila, jud. Bistriţa-Năsăud.

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

„gust", *froieşte* „sforăie (calul)", *joacă* (inima) „bate (inima)", *stopit* „scuipat", *străciunez* „iau mucul de la lumânare", *străfin/streşin* „strănut", *unchi* „tată (vitreg)" (Coteanu 1961, p. 69–70, 72–73), pot fi menţionate şi altele: *cergă*[15] „pătură" (II, h. 326), *ciur*[16] „dantelă" (III, h. 623), *gate*[17] „izmene" (III, h. 632), *pânzătură*[18] „basma" (III, h. 640), *sumnă/sugnă*[19] „fustă largă"[20], *vierme* (*zierme*) „şarpe" (III, h. 589), *zalfă*[21] „guturai" (I, h. 154), *hetică* „tuberculoză" (I, h. 105), *hâit*[22] „vătămat" (I, h. 160), *mătrici*[23] 1.„varice" (I, h. 168); 2. „reumatism" (I, h. 169). Majoritatea acestor cuvinte nu sunt specifice doar Maramureşului, ele găsindu-se fie în subdialectele învecinate (crişean, moldovean), fie într-o arie şi mai largă, dar în Maramureş sunt înregistrate, cu puţine excepţii, compact. Pe de altă parte, I. Coteanu precizează faptul că „termenii *cuşă*(*l*)*ui* şi corespondentul său, *cuşăi*, primul socotit specific dialectului crişean, iar al doilea, celui maramureşean, sunt în mod vizibil unul şi acelaşi cuvânt, venit în Crişana din Maramureş, unde a intrat, desigur, din ucraineană. De asemenea, *scopit* „scuipat" din dialectul crişean şi *stopit* din Maramureş nu interesează decât prin aspectul lor fonetic, pentru că nici unul, nici celălalt nu se pot despărţi semantic de *stupi* din Moldova. Cuvântul *unchi* în înţelesul de „tată vitreg" este şi el prea puţin interesant, căci anumiţi termeni de rudenie sunt variabili ca sens şi mobili geografic, putând trece cu mare uşurinţă dintr-o regiune în alta. În sfârşit, cuvintele străine ca *şogor* din dialectul crişean sau *blo*(*a*)*dăr*/*bro*(*a*)*dăr* din dialectul maramureşean ar putea fi semnificative

[15] Din bg., scr. *čerga*, cf. mag. *cserge* (DEX).
[16] Din lat. pop. *cibrum* (disimilat din *cribrum*) (DLR).
[17] Din mag. *gatya* sau din slav. (rus., rut.) *gaci*, pol. *gacie*, sb. *gace* (DLR).
[18] Din *pânză* (etim. necunoscută) + *-tură*. (DLR).
[19] Din ucr. *sykня*, sb. *suknja* (DLR).
[20] ALRR–Mar., III, h. 641, înregistrează cuvântul pentru „rochie", deşi, raportat la vorbirea literară, este o deosebire între *rochie* şi *fustă*, cf. DEX.
[21] Etimologie necunoscută (DLR).
[22] De la vb. *hăi*, *hâí*, (refl.) „a se lăsa într-o parte, a se vătăma". Etimologie necunoscută (cf. mg. *hajlani*, *hajolni* „a se pleca într-o parte" (DLR).
[23] Lat. *matrix*, *-icis*. (DLR).

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

numai dacă li s-ar putea constata vechimea, căci răspândirea lor nu este numaidecât o dovadă în această privinţă” (Coteanu 1961, p. 73).

f) Faptul, menţionat în *Tratat*, p. 349, că Maramureşul nu a fost doar un depozitar al faptelor de limbă arhaică, ci şi un exportator de particularităţi lingvistice, se poate proba prin studiul altor hărţi lingvistice, care înregistrează fenomene maramureşene în zonele învecinate. În acest sens facem trimitere la ALRM s. n. vol. I, h. 9 „tovarăşi (la plug)”, h. 10 „tovărăşie (la plug)”, h. 13 „cormană” (cf. şi ALRR–Mar., III, h. 841), h. 32 „rugină (la grâu)”, h. 59 „vântureşcă”, h. 118 „piscoaie”.

g) Ţinând seama de faptele prezentate, înclinăm să credem că Maramureşul este mai de grabă un „grai”, cu particularităţi în toate compartimentele limbii, întocmai ca şi Oaşul, şi nu un subdialect. De altfel, chiar hărţile alcătuite de E. Petrovici (în LR, III, 1954, nr. 5, p. 14) şi I. Pătruţ (1958, p. 32), privitoare la repartiţia dialectelor dacoromâne, bazate pe distribuţia aceloraşi foneme (*ģ, ž, ź, j, ğ*), conduc la o configurare diferită a zonei maramureşene, mai redusă la E. Petrovici, şi mai extinsă, incluzând chiar Satu Mare, la I. Pătruţ.

h) Alte date în sprijinul ideii de a analiza particularităţile zonei maramureşene în conformitate cu dispunerea lor pe cele trei văi menţionate vor întări convingerea că, astfel ordonate, vor aduce un plus de înţelegere şi vor contribui la precizarea statutului de subdialect sau grai.

BIBLIOGRAFIE

ALRM s.n. = *Micul atlas lingvistic român*, serie nouă, vol. I, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1956.

ALRR–Mar. = *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Maramureş*, vol. I–IV, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R.,1969–1997.

BPh = „Buletinul Institutului de Filologie Română «Alexandru Philippide»”, Iaşi, 1934 şi urm.

Coteanu 1961 = I. Coteanu, *Elemente de dialectologie a limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1961.

DLR = Academia Română, *Dicţionarul limbii române*, vol. I–XIX, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2010.

Frăţilă 1969 = Vasile Frăţilă, Recenzie la ALRR Maramureş, în AUI, Seria Ştiinţe Filologice, VII, 1969, p. 274.

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

Gheţie 1964 = I. Gheţie, *Cu privire la repartiţia graiurilor dacoromâne. Criterii de stabilire a structurii dialectale a unei limbi*, în SCL, XV, 1964, nr. 3, p. 317–346.
Ivănescu 1948 = G. Ivănescu, *Problemele capitale ale vechii române literare*, în „Buletinul Institutului de Filologie Română «Alexandru Philippide»", Iaşi, XI–XII, 1948.
Ivănescu 2000 = Gh. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iaşi, Editura Junimea, 2000.
LR = „Limba română", Bucureşti, 1952 şi urm.
Macrea 1953 = D. Macrea, *Probleme de fonetică*, Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1953.
Neiescu 1971 = P. Neiescu, *Cu privire la repartiţia dialectală a dacoromânei*, în *Actele celui de-al XII-lea Congres Internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, vol. II, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1971, p. 297–302.
Petrovici 1956 = Emil petrovici, *Repartiţia graiurilor dacoromâne pe baza Atlasului lingvistic român*, în LR, III, 1954, nr. 5, p. 5–17.
Picot 1873 = Émile Picot, *Documents pour servir à l'étude des dialectes roumains*, în „Revue de Linguistique et de Philologie comparée", V, 1873, fasc. 3.
Puşcariu 1994 = Sextil Puşcariu, *Limba română*, vol. II. *Rostirea*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1994.
Todoran 1956 = Romulus Todoran, *Cu privire la repartiţia graiurilor dacoromâne*, în LR, V, 1956, nr. 2, p. 38–49.
Todoran 1961 = Romulus Todoran, *Noi particularităţi ale subdialectelor dacoromâne*, în CL, VI, 1961, nr. 1, p. 43–73.
Todoran 1998 = Romulus Todoran, *Contribuţii la studiul limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1998.
Tratat = Tratat de dialectologie românească. Coord. V. Rusu, Bucureşti, Editura Scrisul Românesc, 1984.
Weigand 1908 = Gustav Weigand, *Despre dialectele româneşti*, în „Convorbiri literare", XLII, 1908, nr. 4.
WLAD = Gustav Weigand, *Lingvisticher Atlas des dacorumänischen Sprachgebietes*, Leipzig, 1909.

NOUVELLES PRÉCISIONS CONCERNANT LE SOUS-DIALECTE DE MARAMUREŞ
(Résumé)

La présente étude se propose de considérer les particularités de l"idiome de Maramureş, en fonction du positionnement des localités sur les vallées des rivières qui le traversent, du sud-est au nord-ouest, Vişeu, Iza et Mara, au long desquelles on retrouve également les principales routes. Cette option a l"avantage de mieux

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

surprendre et ordonner les particularités linguistiques d'"une région dont les experts disent qu"elle est «très émiettée».

En lançant ce point de vue, nous espérons que des études ultérieures apporteront de nouvelles données dans l'"élucidation du statut de sous-dialecte ou de patois, attribué à ce périmètre linguistique.

CUVINTE-CHEIE: *subdialectul maramureşean, arii lingvistice, particularităţi lingvistice dialectale*.
KEY WORDS: *Maramureş subdialect, linguistic areas, dialectal specific features*.

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Centrul Universitar Nord Baia Mare
Facultatea de Litere
430122 Baia Mare, str. Victoriei, 76
nicufelecan@yahoo.com

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)

BDD-V704 © 2014 Argonaut, Scriptor
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:35 UTC)